

ONLINE INFORMATIE

31 MAART 2021

BIJEENKOMST OVER

AANTAL DEELNEMERS: 62

SAVENDONK/DE GEELDERS

ORGANISATIE: ARK, GEMEENTE BOXTEL, WATERSCHAP DE DOMMEL

ONLINE INFORMATIE BIJEENKOMST OVER SAVENDONK/DE GEELDERS

31 MAART 2021

AANTAL DEELNEMERS: 62

ORGANISATIE: ARK, GEMEENTE BOXTEL, WATERSCHAP DE DOMMEL

VERSLAG, VRAGEN EN ANTWOORDEN

Tijdens de online informatieavond op 31 maart 2021 hebben Anton van Aert, Ger van den Oetelaar van ARK, wethouder Désiré van Laarhoven - Van Abeelen van de gemeente Boxtel en Mirja Kits, planvormer van Waterschap de Dommel de vragen beantwoord die deelnemers vooraf hadden ingestuurd. Hier vindt u daarvan een verslag.

VRAAG: WIE TOETST DE NATUURONTWIKKELING?

ANTWOORD: (Anton van Aert) “De Rijksoverheid is eigenaar van het beleid om tot een Natuurnetwerk te komen; in Brabant voert de provincie dit beleid uit in samenwerking met het Groen Ontwikkefonds Brabant. In De Geelders is ARK de trekker van de natuurontwikkeling. Gemeente Boxtel en Waterschap de Dommel toetsen de ontwikkeling. Vanuit ARK hebben we interviews gedaan met omwonenden en betrokkenen bij De Geelders. Daarin kwam vaak het thema overlast ter sprake, zoals door muggen en vernatting. In zijn algemeenheid geldt dat we in Nederland een systeem hebben waarin mensen die overlast ervaren hun recht kunnen halen. In het geval van overheden is het nog weer anders: bij bestemmingsplannen moet de gemeente hier een besluit over nemen. Net zoals het Waterschap het orgaan is dat toetst of er geen negatieve effecten ontstaan op eigendommen van derden.”

VRAAG: WIE BEHEERT DE GEBIEDEN IN DE GEELDERS?

ANTWOORD: (Anton van Aert) “ARK is tijdelijk beheerder van de te ontwikkelen natuurgebieden en draagt deze onder voorwaarden na verloop van tijd over aan terreinbeheerorganisaties als Staatsbosbeheer, Brabants Landschap en de Marggraff Stichting.”

VRAAG: IS ARK BEREID EEN ONAFHANKELIJKE PROJECTLEIDER AAN TE STELLEN?

ANTWOORD: (Anton van Aert) “ARK is trekker van het project. ARK loopt zelf het risico en dat wil ARK in eigen hand houden. Daarom stelt ARK geen onafhankelijk projectleider aan.”

VRAAG: IN HOEVERRE IS WETHOUDER DÉSIRÉ VAN LAARHOVEN (ON)AFHANKELIJK?

ANTWOORD: (Anton van Aert) “Een wethouder vertegenwoordigt de gehele bevolking. Die taak neemt Désiré zeer serieus en ze treedt dan ook als onafhankelijk wethouder op.” Désiré benadrukt dat haar werkzaamheden voor ARK in het verleden liggen en dat zij als wethouder instaat voor haar onafhankelijkheid als bestuurder.

VRAGEN: “WAT IS DE ROL VAN DE GEMEENTE, IS HET PLAN CONFORM HET BESTEMMINGSPLAN EN WAAROM STAAT DE GEMEENTE WERKZAAMHEDEN EN VERGROTING VAN HET NNB TOE?”

ANTWOORD: (Désiré van Laarhoven) “De plannen van ARK passen binnen het beleid van de gemeente Boxtel: wij willen het Natuur Netwerk Brabant realiseren en natuurgebieden verbinden. Dit beleid is vastgelegd in het nieuwe beleid van de coalitie. Ook natuur realiseren buiten het NNB kan, wanneer het aansluit aan het NNB en past binnen het andere geldende (provinciale) beleid. Het is voor Boxtel belangrijk om natuurgebieden met elkaar te verbinden, voor biodiversiteit en ook voor recreatie. De huidige werkzaamheden passen binnen het bestemmingsplan; de uitgevoerde werkzaamheden zijn dus vergunningsvrij. Ook het voorlopige inrichtingsplan past binnen het beleid van het bestemmingsplan. Het definitieve plan zal opnieuw worden getoetst. Ik heb – als gemeentelijk belangenvertegenwoordiger – ook gesprekken gevoerd met bewoners en belanghebbenden. Hieruit bleek voldoende draagvlak maar ook zorgen over bijvoorbeeld ongedierte. De gemeente kan echter niet toetsen op aspecten van gezondheid zoals muggen etc. Ik heb ARK gevraagd om voor extra communicatie te zorgen om de zorgen weg te nemen. Ook heeft ARK aangegeven een nulmeting voor muggen uit te voeren. Boxtel wil graag een breed gedragen plan voor de Geelders.”

VRAGEN: WAT IS DE ROL VAN WATERSCHAP DE DOMMEL EN IS HET WATERSCHAP AANSPRAKELIJK BIJ SCHADE?

ANTWOORD: (Mirja Kits) “Het Waterschap heeft een rol in het scheppen van de juiste hydrologische randvoorwaarden voor bepaalde natuurtypen. ARK is nu bezig met de uitwerking van het plan. Het Waterschap adviseert daarin mee op het gebied van de hydrologische maatregelen. Verderop in het proces heeft het Waterschap de rol als toetsers voor de vergunning van de Waterwet. Een van de dingen waar we naar kijken: de effecten van maatregelen op de omgeving. Is dit voldoende onderbouwd? Positief en negatief? Hoe wordt hiermee omgegaan? Dat moet duidelijk zijn voor wij een vergunning verlenen. Waarbij je altijd eerst probeert om schade te voorkomen. En mocht dat niet lukken om compenserende maatregelen te nemen.”

Ger van den Oetelaar geeft vervolgens een korte inleiding over ARK in De Geelders. “We zijn als ARK blij om deze bijdrage aan de natuur te kunnen leveren. Hoewel het

Savendonkplan met circa 50 ha vrij groot, is het tegelijkertijd relatief klein in vergelijking met de gehele Geelders (800 ha). Voor ons is het een flinke opgave die we met een klein team uitvoeren, op eigen initiatief en risico. We gebruiken de GOB (Groen Ontwikkelfonds Brabant)-regels die voor iedereen toegankelijk en openbaar zijn. Iedereen kan een initiatief nemen zoals ARK dat in Savendonk doet. We startten met aankopen en een visie, daarin geïnspireerd door de leembossen. We willen sterktes versterken, door middel van robuuste natuur en liefst met jullie allemaal. Het is niet de eerste keer dat ARK op deze manier een gebied ontwikkelt. We hebben hierin veel ervaring opgedaan. Zo ontwikkelden we in de afgelopen jaren meer dan 700 ha nieuwe natuur in Limburg.”

VRAGEN: WAT IS DE TIJDLIJN VAN HET PLAN (TEKENINGEN, WERKEN EN VERGUNNINGEN)? WANNEER LIGT HET EINDPLAN SAVENDONK ER? IS HET NNB VERGROOT EN WORDT HET NOG GROTER? WELKE GARANTIES ZIJN ER DAT ER GEEN OVERLAST ZAL ZIJN? HOE STAAT HET MET DE NULMETINGEN EN DE MONITORING VAN WATER, MUGGEN (WUR), ONKRUID, DIEREN? WIE IS AANSPRAKELIJK BIJ SCHADE EN WAAR LIGT DE BEWIJSLAST? IS ER GECOMMUNICEERD MET BEWONERS? HEBBEN ZIJ INVLOED OP HET PLAN? WANNEER NEMEN BEHEERDERS HET OVER? DELEN ZIJ DE VISIE?

ANTWOORD: (Ger van den Oetelaar) Het definitieve plan proberen we voor de zomer af te ronden. We hebben van veel verschillende kanten opmerkingen, vragen en wensen ontvangen in de vorm van reacties op het concept plan. We zullen proberen zoveel mogelijk wensen in te willigen zonder de kern van onze plannen uit het oog te verliezen. Met name over de hydrologie hebben we veel extra vragen gekregen en die moeten goed beantwoord worden. Doel is om ervoor te zorgen dat water beter in De Geelders wordt vastgehouden zonder dat anderen er last van hebben. Een aantal zaken hebben we al kunnen uitvoeren, dat hebben jullie wellicht wel gezien. We hebben nu ook een nulmeting uitgezet voor het muggenonderzoek. We vinden het belangrijk om daar zorgvuldig mee om te gaan. ARK communiceert actief door middel van avonden, nieuwsbrieven, excursies en wandelingen om mensen te betrekken. Maar dat is nu zeer beperkt door corona en dat heeft de communicatie ontzettend bemoeilijkt. Wat het beheer betreft: ARK is hier tijdelijk. Daarna dragen we de gebieden onder voorwaarden over aan eindbeheerders. Zij moeten wel geloven in de ARK-visie op het gebied. Dat vinden we erg belangrijk en we hopen dat de toekomstige beheerders er ook blij van worden. We hebben goede hoop dat dit ook lukt voor deze mooie natuur.”

VRAGEN: HOE GEBEURT HET ‘VERNATTEN’ VAN HET GEBIED? ZIJN ER NEGATIEVE GEVOLGEN TE VERWACHTEN VOOR TUINEN EN HUIZEN? WAT KUN JE ZEGGEN OVER DE MUGGEN EN DE NULMETING? SPEELT HET POMPSTATION VAN BRABANT WATER EEN ROL?

ANTWOORD: (Mirja Kits) “ARK heeft vragen over muggenoverlast ook in Limburg gekregen. Hier bleken de randvoorwaarden van het Waterschap Limburg redelijk goed te garanderen dat muggenoverlast wordt voorkomen.”

ANTWOORD: (Ger van den Oetelaar) “Voor ARK is het voorkomen van overlast een belangrijk doel. De Geelders is een Natte Natuurparel maar verdroogt tegenwoordig omdat water te snel uit het gebied wordt afgevoerd. We willen niet méér water naar De Geelders brengen, maar het water beter en langer vásthouden. Water moet in de natte bossen van De Geelders blijven. Om dit doel te halen, hebben we een hydroloog ingeschakeld die hiervoor het plan hydrologisch uitwerkt. We denken dat we hier zonder overlast kunnen werken. Zo gaan er bijvoorbeeld veel sloten dicht waardoor het aandeel open stilstaand water afneemt. ARK zet in op een hogere grondwaterstand. Wat het pompstation van Brabant Water betreft: nu wordt veel water direct afgevoerd naar de Dommel. We kijken samen met het Waterschap en Brabant Water naar de mogelijkheden om het spoelwater in De Geelders te houden.”

VRAGEN: WELKE DOELSOORTEN (DIEREN) KOMEN ER? WELKE MAATREGELEN KOMEN ER OM OVERLAST VAN RUNDEREN, RATTEN ETC. TE VOORKOMEN? WAAROM HOOGLANDERS? HOUDEN PAARDEN TOEGANG TOT HET HELE GEBIED (VEEROOSTERS!)? HOUDEN MENSEN ONBEPERKTE TOEGANG TOT HET HELE GEBIED?

ANTWOORD: (Ger van de Oetelaar) “Er zijn verschillende vragen over de dieren binnengekomen. Ook de term oerbos wordt gebezigd, maar die komt niet van ARK, een oerbos maken wij niet meer mee. We willen proberen een aanzet te geven voor een prachtig leembos. Dat is nadrukkelijk geen donker Hans en Grietje-bos, maar juist een open bos met veel open plekken. Het wordt pas een oerbos wanneer de bomen weer omvallen: over circa 150 jaar of meer. Het beeld van de Marggraffbossen is een referentie voor over circa over 150 jaar. Leembossen zijn zeer belangrijk voor veel wilde dieren

en planten. Er komen hier bijzonder veel soorten voor en die willen we graag helpen want met lang niet alle soorten gaat het goed. We moeten hard werken om soorten te behouden. Door het gebied uit te breiden, kunnen we daar een bijdrage aan leveren. We verwachten dat nachtegalen, oehoes en de boommarter terugkomen. Het kroonjuweel van de natte bossen is de zwarte ooievaar, maar ook broedende wintertalingen zouden een prachtig resultaat zijn. Sommige dieren veroorzaken overlast. Dat gebeurt met name bij onvolledige systemen. De beste manier om plaagsoorten te voorkomen, is het realiseren van een natuurlijk evenwicht. Daar zet ARK dan ook op in.”

“ARK gebruikt Schotse hooglanders zoals een groot aantal andere beheerders in Nederland. Het zijn de labradors onder de koeien. Ze zijn kalm, goedmoedig en gewend aan mensen. Begrazing is voor ARK een middel om meer variatie en structuur te ontwikkelen, het is geen doel op zich. ARK kiest voor hooglanders omdat veel regulier (landbouw)vee niet robuust genoeg is om jaarrond buiten te grazen. Ook heeft dat reguliere vee vaker ontwormingsmiddelen nodig. Die ontwormingsmiddelen (die via de poep in de natuur worden verspreid) zijn dodelijk voor veel wilde insecten. Ook andere beheerders zoals Staatsbosbeheer gebruiken hooglanders. Door begrazing blijven gebieden open en wordt de soortenrijkdom in een gebied verhoogd. Met andere woorden: er leven in een gebied dat begraaasd wordt meer planten en dieren.”

“Over de toegang: alle terreinen zijn voor wandelaars toegankelijk via de hekjes. Maar routes en openstellingen moeten worden geregeld in overleg met de andere beheerders. Zo geldt er al een verbod voor paarden in de terreinen van Staatsbosbeheer, daar heeft ARK geen zeggenschap over.”

VRAAG: ER IS NIETS GEZEGD OVER WOLVEN OF WILDE ZWIJNEN. DEZE SOORTEN KUNNEN SCHADE AANRICHTEN. WAT GAAN JULLIE DAARMEE DOEN?

ANTWOORD: (Ger van den Oetelaar) “Wolven kunnen overal komen. Dat kan in de Kampina zijn, de Grote Peel of in De Geelders. Of deze soorten komen, is niet afhankelijk van ARK. Ze komen of ze komen niet. Als er wolven komen, gaat het (provinciaal) wolvenprotocol in werking. Daarvoor staan andere instanties aan de lat. Op dit moment komen er geen wilde zwijnen voor in De Geelders. ARK gaat geen wilde zwijnen introduceren.” (Ook voor schade door wilde zwijnen zijn regelingen, o.m. via het Faunafonds - red.)

VRAGEN: WORDT NATUURGROND GECOMPENSEERD?

ANTWOORD: (Ger van den Oetelaar) “Er is begrip voor de vragen vanuit de agrarische sector. Tevens is het belangrijk om te weten dat Savendonk sinds de jaren 90 al is begrensd om natuur te ontwikkelen. Al die tijd heeft niemand het initiatief genomen. In Nederland, maar ook in de provincie Brabant, komen we nog heel veel natuur tekort voor de maatschappelijke opgave. Dat is ook het beleid van de overheden. Toen ARK in 2019 is gestart, waren er geen trekkers voor De Geelders en het Dommeldal. ARK heeft dat toen opgepakt. Het eerste wat ARK doet, is de blauwe gebieden, de gebieden die zijn aangewezen voor natuurontwikkeling, te realiseren. Er wordt tijd genomen tot 2027 om natuur te realiseren. Die realisatie loopt achter. Met dit tempo gaan we het doel in Brabant in 2027 niet halen. In dat kader heeft de overheid gezegd: als je ergens meer natuur kunt maken buiten het NNB dan kan dat, mits aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. Maar dan wordt er tegelijk ook natuurgrond uit het NNB weggehaald. Dat heet salderen. Op de voorstellen die ARK hiervoor heeft gedaan, heeft het GOB positief gereageerd. Herbegrenzing kan ook alleen bij natuur met hogere ambitietypen. Er zijn nog altijd meer gebieden die niet begrensd zijn die wel als zodanig belangrijk zijn. Vanuit de agrarische sector bestaat de wens om ook landbouwgrond te compenseren en dat dit ook binnen de omgeving rondom Liempde plaatsvindt. Dat heeft ook de aandacht van ARK en andere betrokkenen.”

VRAAG: IS ER RUIMTE VOOR AGROFORESTERY IN DE GEELDERS?

ANTWOORD: (Ger van den Oetelaar) “Agroforestry levert minder biodiversiteit op maar kan een goede toevoeging zijn, met name in landbouwgebieden. ARK is trekker in een gebiedsproces, daar kan ook agroforestry op meeliften. Niet op eigendom van ARK zelf, maar als er een goed initiatief is dan kan ARK daarbij helpen. Maar dit initiatief ligt bij initiatiefnemer.”

VRAAG: IS ER MET BOEREN GESPROKEN OVER RUILEN EN AFWAARDEREN?

ANTWOORD: (Ger van den Oetelaar) “Boeren krijgen altijd een eerlijke waarde voor de grond, taxatie gebeurt door het GOB. Als boeren in het gebied willen blijven, kijkt ARK mee hoe ze daaraan kunnen bijdragen of kunnen helpen.”

VRAAG: KUNNEN BOEREN LAST KRIJGEN VAN ONKRUID, DIEREN, WATER?

ANTWOORD: (Ger van den Oetelaar) “Overlast kan optreden, maar er zijn weinig soorten uit de leembossen die bij boeren schade kunnen veroorzaken. 100% schade voorkomen, is niet mogelijk, maar de praktijk laat zien dat het meestal meevalt.”

VRAAG: WELKE BOMEN WORDEN ER GEPLANT?

ANTWOORD: (Ger van den Oetelaar) “ARK plant bomen aan als zaadbronnen. Daarmee bedoelen we dat het zaad van die bomen voor verdere verspreiding van de betreffende boomsoort moet zorgen. We gebruiken in de aanplant nog steeds populieren, met name de zwarte populier. Maar in de meeste bermen probeert ARK zeldzamere bomen als linde of fladderiep aan te planten als zaadbron. Het doel is dat vanuit deze zaadbomen de natuur zichzelf gaat verjongen.”

VRAAG: WAAROM KOMEN ER GEEN POPULIEREN LANGS DE SAVENDONKSEWEG?

ANTWOORD: (Ger van den Oetelaar) “Het is enkelen opgevallen dat er geen populieren langs de Savendonkseweg zijn aangeplant; hier zijn lijsterbessen geplant omdat grotere bomen niet mochten vanwege een gasleiding.”

VRAAG: HOE WORDEN OPEN GEBIEDEN GEBORGD?

ANTWOORD: (Ger van den Oetelaar) “We planten niet alle percelen vol met bomen. Zo’n 30% van het terrein wordt in de eerste fase aangeplant. Daarnaast is het bostype dat ARK nastreeft ook erg open. In de visie van ARK komen er veel open gebieden in de bossen, want dat zijn juist de plekken die van belang zijn voor de biodiversiteit. Goed voorbeeld is het Beekbergerwoud dat laat zien dat open plekken ook in een natuurlijk bos behouden blijven.”

VRAAG: HOE WORDT HET BODEMLEVEN VERSTERKT?

ANTWOORD: (Ger van den Oetelaar) “Het is in Nederland zeer belangrijk om de bodemkwaliteit te herstellen. Aan ene kant proberen we dit te doen door jonge bomen aan te planten. Aan de andere kant brengen we ook dood hout het gebied in om zo-doende via twee kanten van de kringloop het bodemleven te stimuleren.”

VRAAG: WORDT ER IN HET BOS GEEN ENKEL ONDERHOUD GEPLEEGD?

ANTWOORD: (Ger van den Oetelaar) “We gaan voor zo min mogelijk onderhoud, met als doel de natuur spontaan te laten ontwikkelen. Maar om het goed in gang te zetten, moet in het begin wel worden ingegrepen. Uiteindelijk zal begrazing de meest belangrijke onderhoudsfactor zijn. De plantstrategie die ARK heeft ontwikkeld is onder meer gebaseerd op kennisuitwisseling met experts uit Nederland en België en moet woekering voorkomen.”

VRAAG: KUNNEN RECREANTEN STRAKS OVERAL KOMEN, OOK DICHT BIJ HUIZEN?

ANTWOORD: (Ger van den Oetelaar) “ARK heeft een opdracht uitgezet om een route te ontwikkelen door het gebied. Die route moet aansluiten op de huidige routes in De Geelders en rekening houden met omwonenden. Onderdeel van de opdracht is dat het nadrukkelijk niet de bedoeling is dat mensen langs achtertuinen gaan wandelen. Overige recreatie kan alleen geregeld worden met alle organisaties samen. Hiervoor is bijvoorbeeld het Geeldersberaad, want ARK kan niet alle zaken rond recreatie alleen oppakken. We zien overigens wel een probleem in ‘off the road’-gebruik, met name aan de oostkant van De Geelders.”

VRAAGEN: HOE WORDT HET PARKEREN VAN RECREANTEN GEREGLD? KOMEN ER STILTEZONES?

ANTWOORD: (Ger van den Oetelaar) “Stiltezones en parkeergelegenheid moeten opgepakt worden in overleg met andere grotere Geelders-partijen. Hoewel het Savendonkplan met circa 50 ha vrij groot is, is het tegelijkertijd relatief klein in vergelijking met de gehele Geelders (800 ha).”

VRAAG: KENT HET PLAN EEN GELEIDELIJKE OVERGANG VAN BOS NAAR BEWOOND?

ANTWOORD: (Ger van den Oetelaar) “In principe houden we er rekening mee om zoveel mogelijk geleidelijke overgangen te realiseren tussen het bos en bewoning. We willen goede burens zijn.”

VRAAG: ZIJN DE GEVOLGEN VAN KLIMAATVERANDERING MEEGENOMEN?

ANTWOORD: (Ger van den Oetelaar) “Ja, door middel van verbindingen tussen gebieden kunnen soorten mee migreren met veranderende klimaatzones. Migratie kan eigenlijk alleen via het Dommeldal en dat is dan ook erg belangrijk.”

VRAAG: WAT ZIJN DE GEVOLGEN VAN DE PLANNEN HOOG BEEK? KOMT ER CO₂-OPSLAG?

ANTWOORD: (Ger van den Oetelaar) “Voor leembosontwikkeling in de Hooge Beek is een prijsvraag uitgeschreven. De bomen die hier geplant gaan worden slaan CO₂ op. Ook in andere delen van De Geelders vindt CO₂-opslag plaats in de vorm van bomen, er komt niet zoiets als een technische voorziening. Het zijn gewoon de bomen die het werk doen. Hierin werken we samen met Trees4All omdat bomen de belangrijkste opslagmiddelen zijn voor CO₂. In de klimaatdiscussie wordt aanplant en ontwikkeling van bomen eveneens als zeer belangrijk gezien.”

VRAAG: BLIJFT DE SAVENDONKSEWEG EEN DOORGAANDE WEG?

ANTWOORD: (Ger van den Oetelaar) “Ja, de Savendonksestraat blijft een openbare, doorgaande weg.”

VRAAG: KOMEN ER ZONNEPARKEN?

ANTWOORD: (Ger van den Oetelaar) “Op de terreinen van ARK komen geen zonneparken.”

VRAAG: WAAROM GAAT HET DEZE AVOND ALLEEN OVER HET GEELDERS-DEEL IN DE GEMEENTE BOXTEL EN NIET OVER HET DEEL VAN DE GEELDERS IN DE GEMEENTE MEIERIJSTAD?

ANTWOORD: (Ger van den Oetelaar) “In het deel van Meierijstad zitten we nog in een andere fase, daar liggen nog geen uitgewerkte plannen voor. Maar ook in die hoek van De Geelders zal ARK het proces opstarten.”

VRAAG: MOETEN MENSEN ER ZELF ACHTERAAN OM TE ACHTERHALEN WANNEER DE VERGUNNINGSAANVRAAG ZAL WORDEN INGEDIEND?

ANTWOORD: (Ger van den Oetelaar) “Nee, de communicatie voor de vergunningsaanvraag verloopt op twee manieren: via een nieuwsbriefspecial en via excursies. We hebben in het Geeldersberaad afgesproken om de nieuwsbrief goed in te zetten i.v.m. corona. We zeggen toe een speciale editie te maken wanneer we op het punt staan de vergunningsaanvraag in te dienen. Daarin nemen we ook goed leesbare tekeningen op om de werkzaamheden in beeld te brengen. Dan kunnen mensen een veel beter beeld krijgen van wat er gebeurt. Daarnaast willen we nog een aantal excursies houden om buiten, in het gebied, uit te leggen wat we gaan doen. Hoe en wanneer we de excursies houden, weten we helaas nog niet in verband met de coronamaatregelen.”